

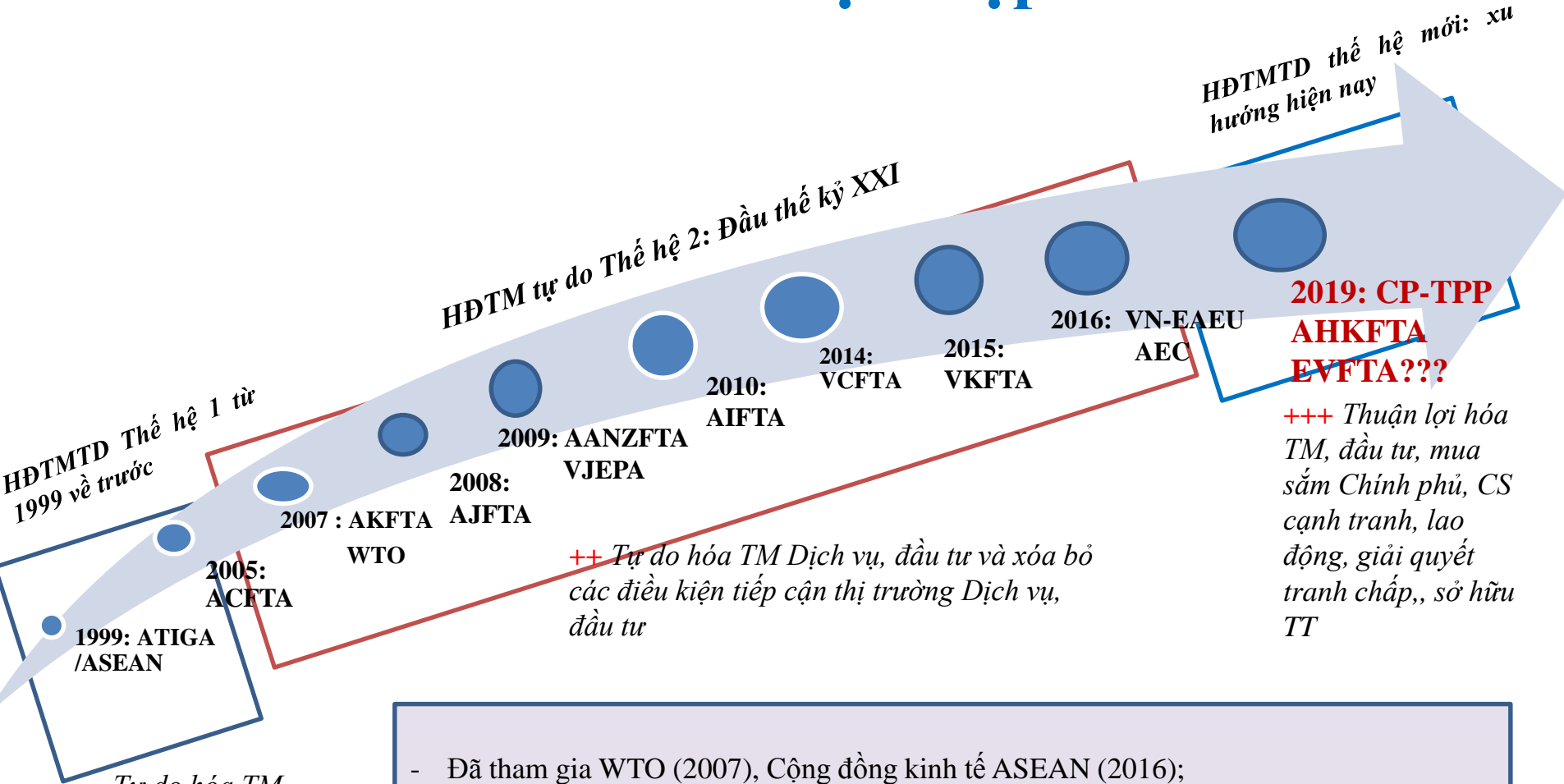
CƠ HỘI VÀ THÁCH THỨC ĐỐI VỚI NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM KHI THAM GIA CPTPP, EVFTA VÀ AEC

Viện Chính sách và Chiến lược
Phát triển Nông nghiệp Nông thôn

Hà Nội, Tháng 6/2019

Tiến trình hội nhập

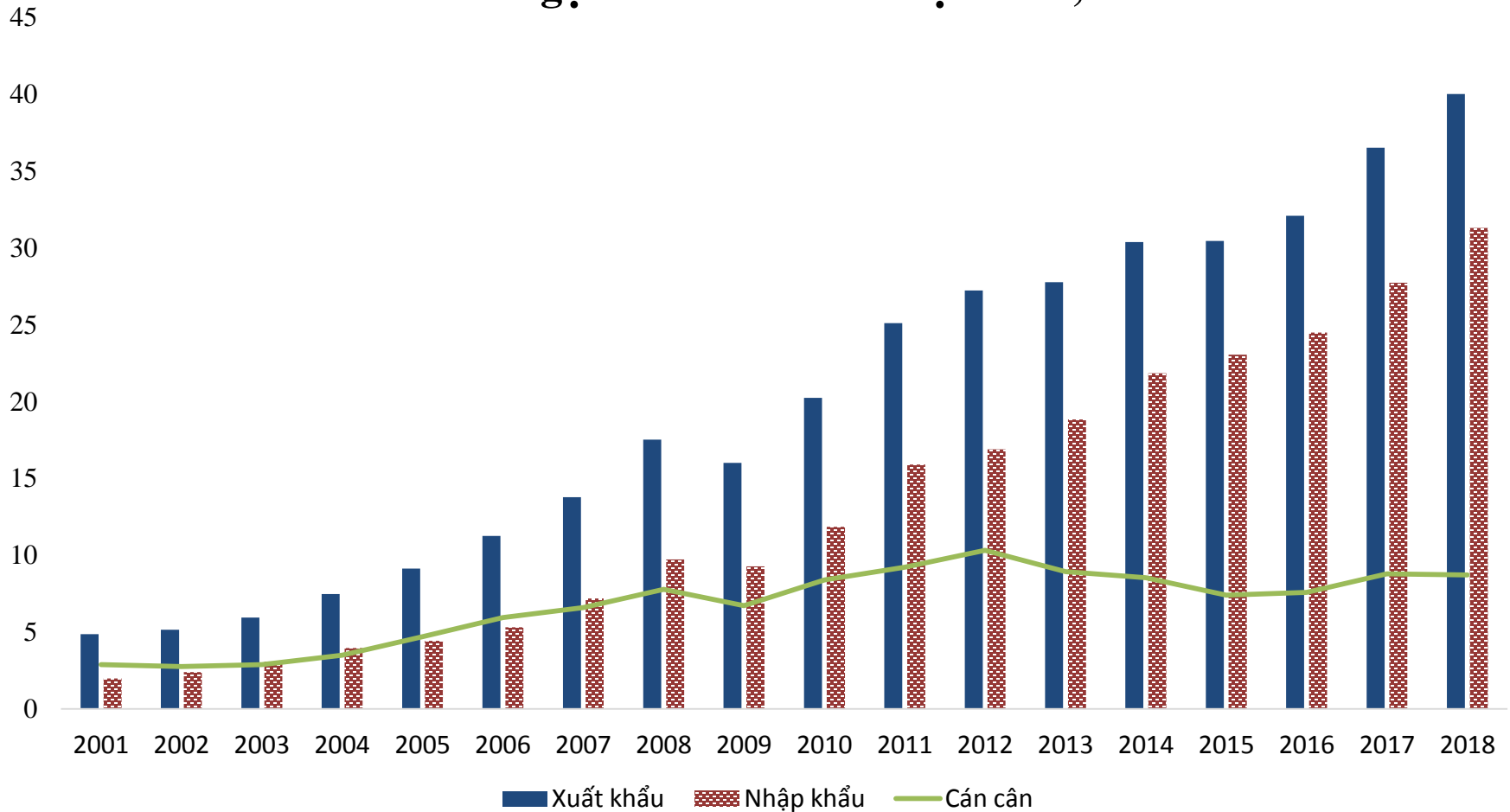
- Tự do hóa TM hàng hóa (cắt giảm thuế, hạn chế rào cản phi thuế quan)

- Đã tham gia WTO (2007), Cộng đồng kinh tế ASEAN (2016);
- 16 FTAs: 12 HĐ đã có hiệu lực, 4 FTA đang đàm phán → hội nhập sâu rộng, tham gia FTA nhiều nhất thế giới
- Chấp nhận mở cửa nông nghiệp và không bảo hộ
- Chấp nhận cạnh tranh ngay lập tức, tuân thủ tiêu chuẩn thị trường trong cả ba lĩnh vực kinh tế - xã hội – môi trường

Việt Nam liên tục xuất siêu NLTS

Tỷ usd

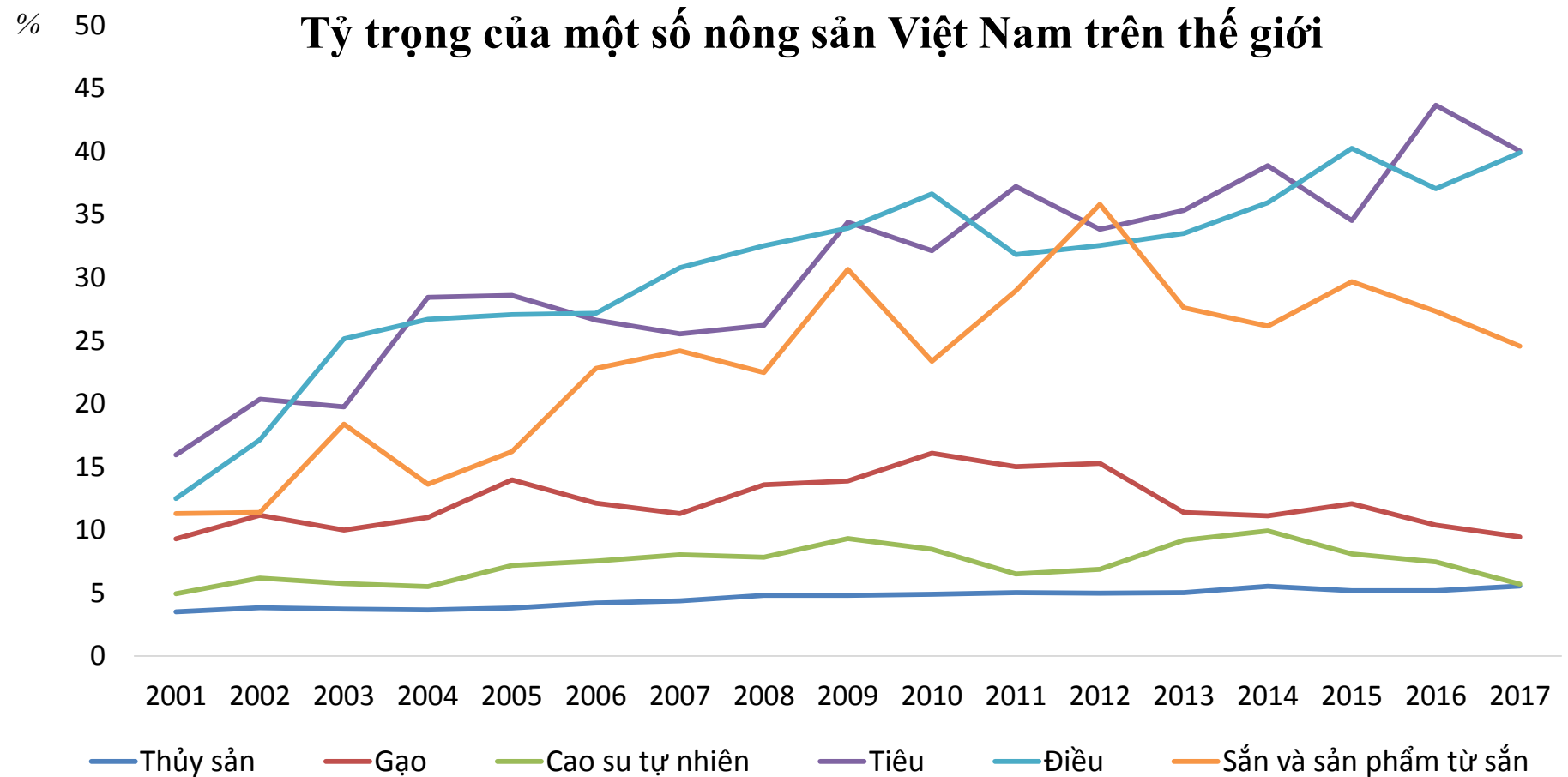
Kim ngạch XNK NLTS Việt Nam, 2001-2018

Nguồn: Tổng Cục Hải Quan, Trademap

Tăng trưởng XK NLTS: 21 lần giai đoạn 1995-2018, trung bình 14,17%/năm

Thị phần và xếp hạng trên thị trường nông sản thế giới

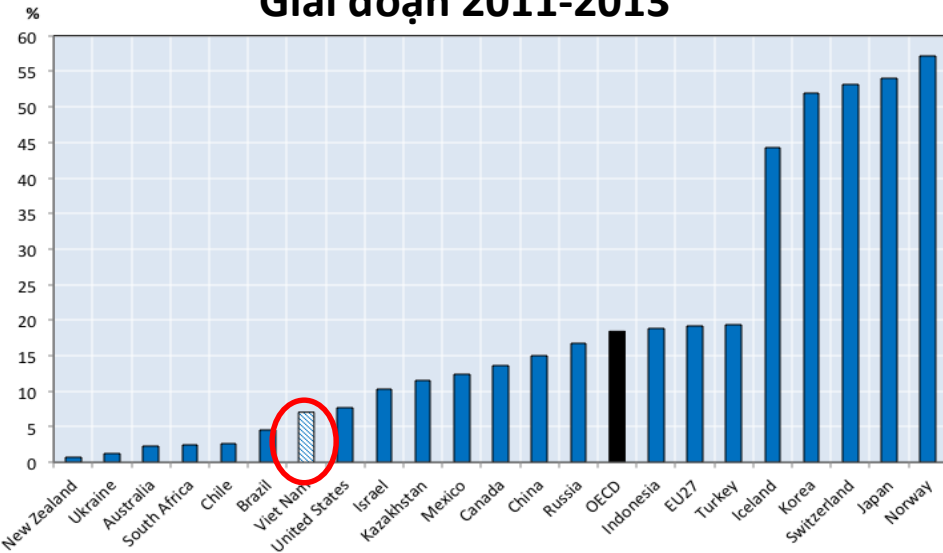

Thị phần nhiều nông sản chủ lực của Việt Nam trên thị trường thế giới giữ ở mức ổn định

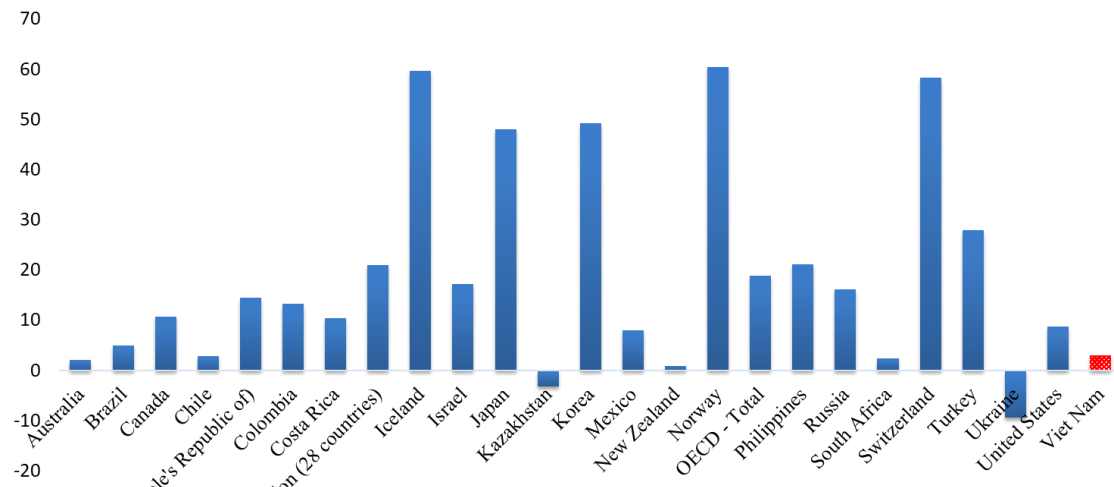
Nguồn: ITC và Ước lượng theo FAOSTAT

Mức hỗ trợ cho sản xuất nông nghiệp Việt Nam thấp

Giai đoạn 2011-2013

Giai đoạn 2015-2016

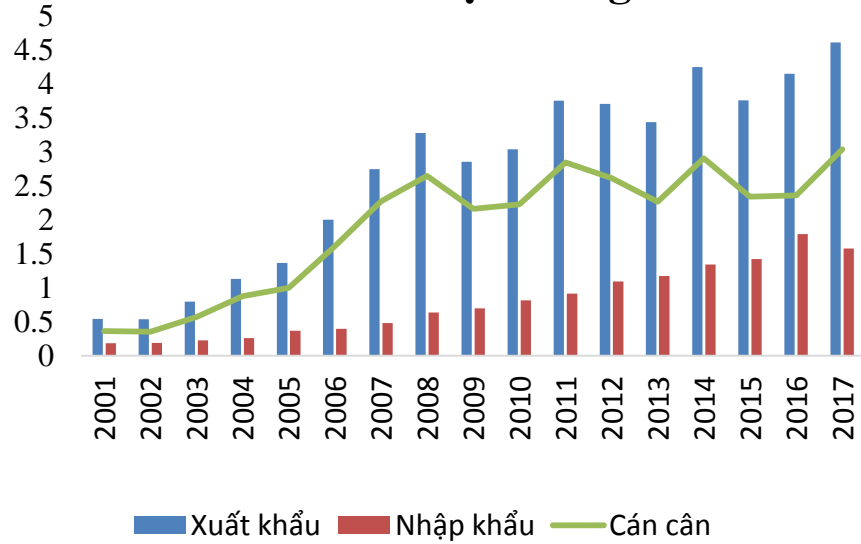

Nguồn: OECD 2015

Thương mại NLTS với EU, CPTPP và Asean

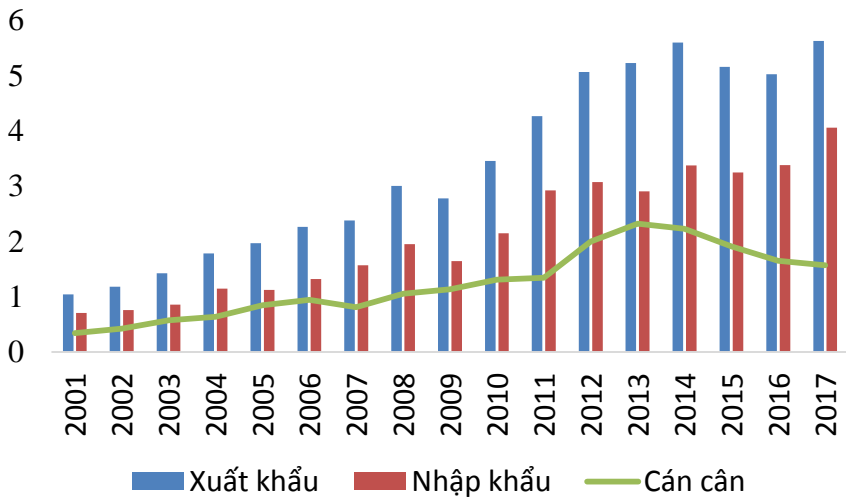
Tỷ usd

Với thị trường EU

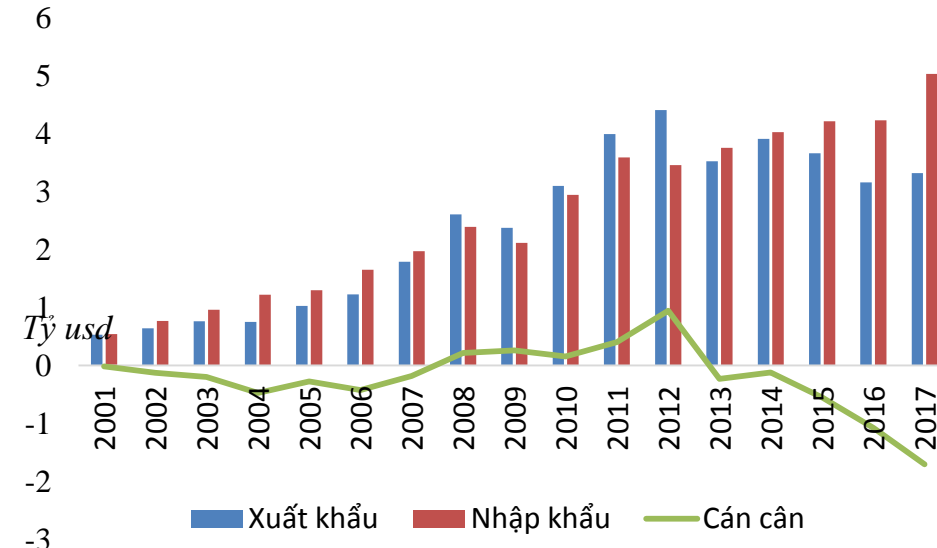
Tỷ usd

Với thị trường CPTPP

Tỷ usd

Với thị trường ASEAN

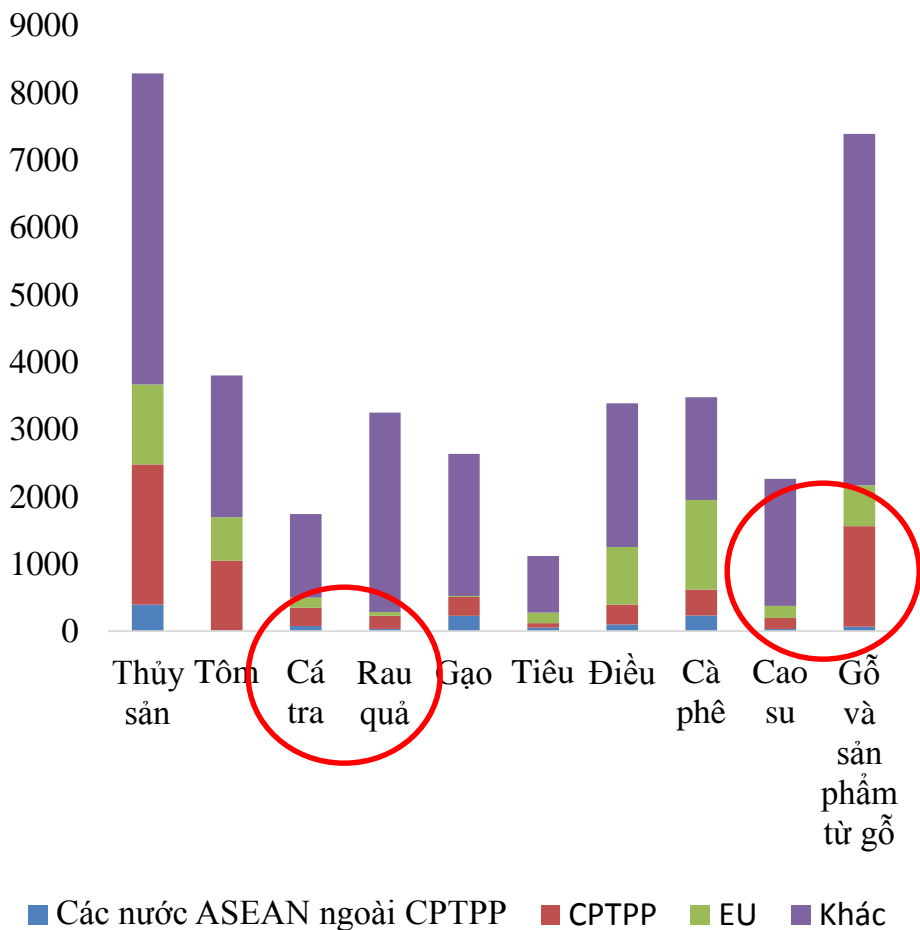

Nguồn: Tổng Cục Hải Quan, Trademap

XNK NLTS chính với CPTPP, EU và ASEAN

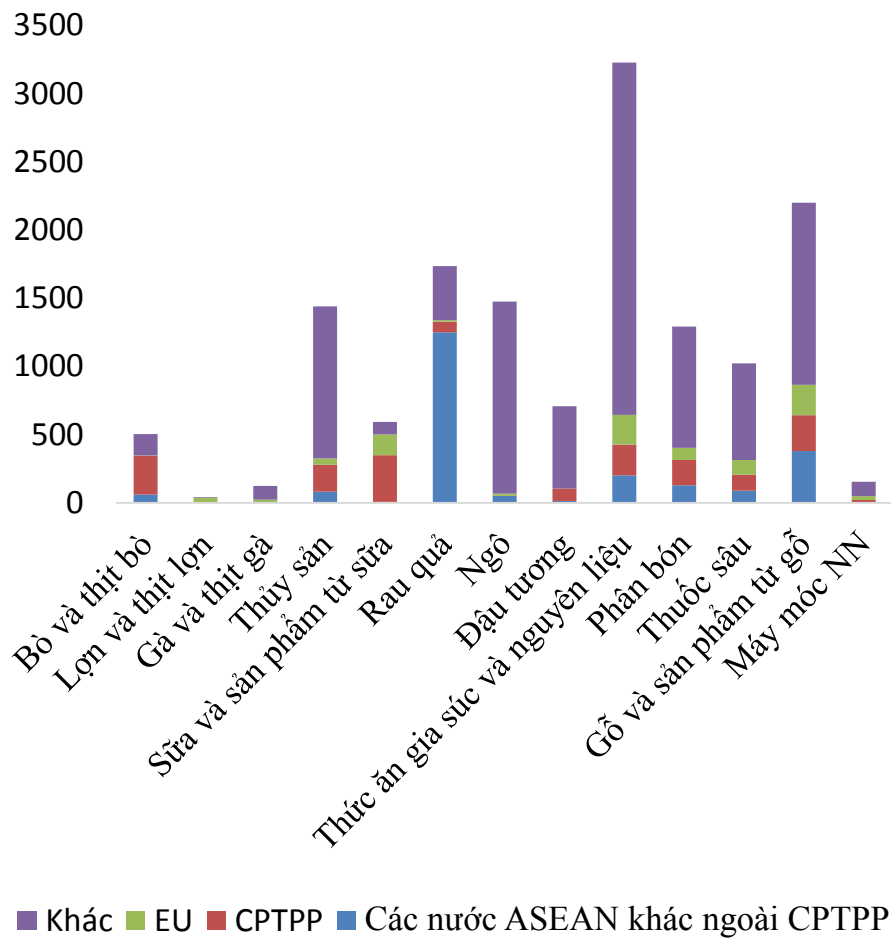
Triệu USD

XUẤT KHẨU

Triệu USD

NHẬP KHẨU

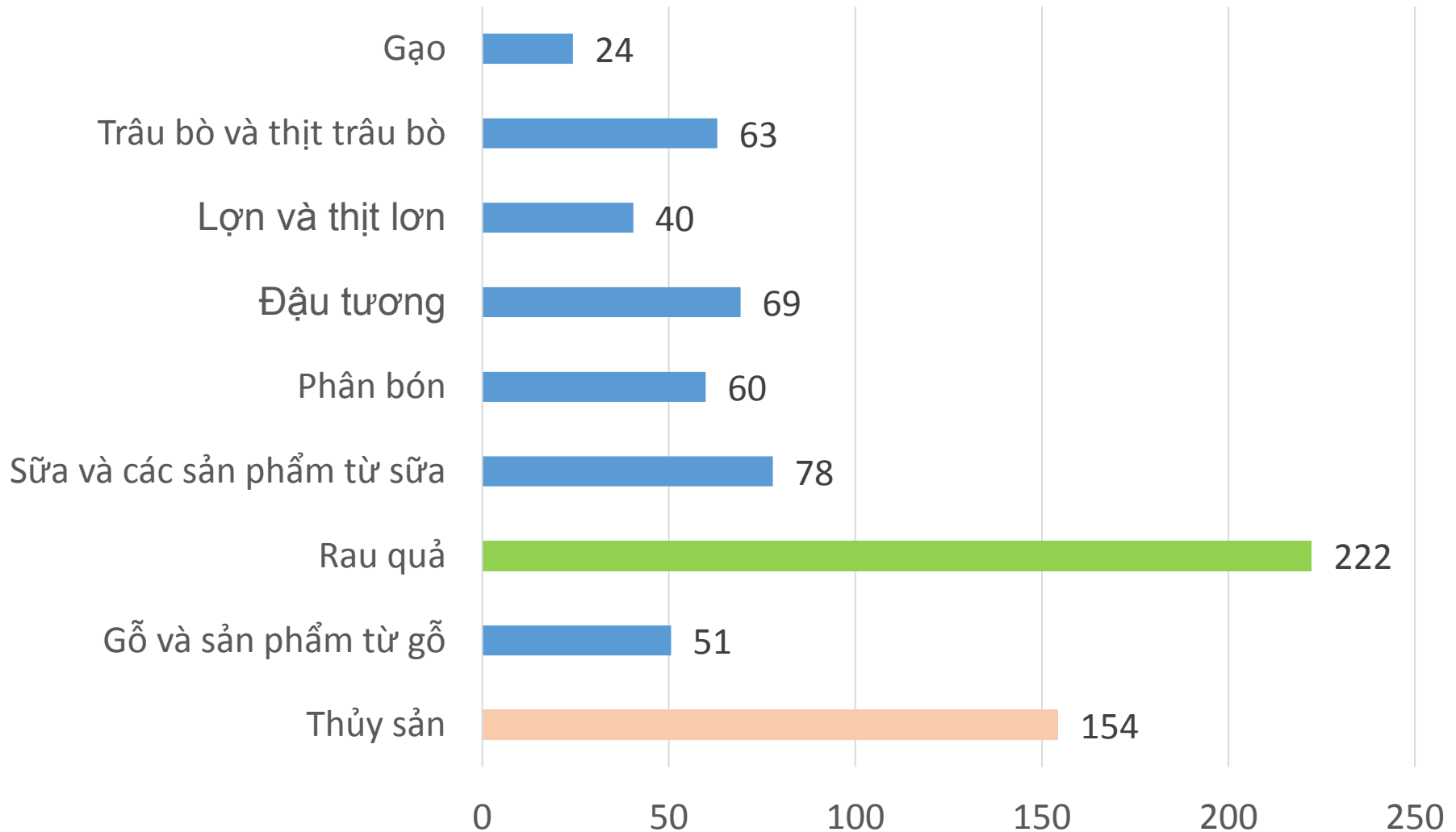

Nguồn: USDA, UN ComTrade

Cơ hội

- Mở rộng thị trường xuất khẩu với các mặt hàng chiến lược và có lợi thế nhờ các cam kết cắt giảm thuế quan.
- Đa dạng hóa nguồn cung nguyên liệu đầu vào cho sản xuất nông nghiệp
- Đa dạng hóa các thị trường đầu tư tiềm năng ở nước ngoài cho doanh nghiệp Việt Nam. Cơ hội thu hút lựa chọn đầu tư từ nước ngoài
- Tiếp cận tốt hơn với công nghệ, cải thiện năng lực quản lý, khả năng tự đổi mới của doanh nghiệp
- Nâng cao chất lượng sản phẩm và đáp ứng nhu cầu tiêu dùng nội địa nhờ cắt giảm thuế nhập khẩu của Việt Nam và tuân thủ các quy định SPS và TBT
- *[Dài hạn hơn]* Tái cơ cấu, nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực

Giá trị XK của cả thế giới, năm 2018 (tỷ USD)

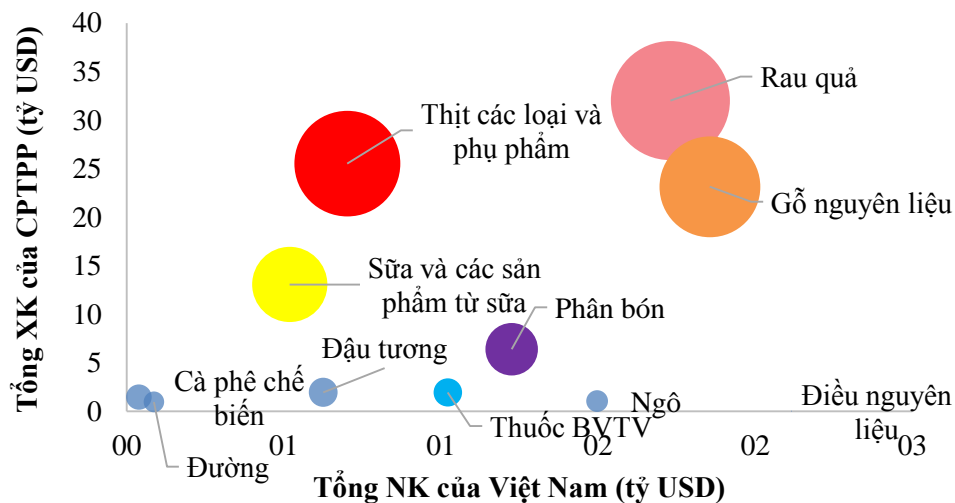

Thách thức

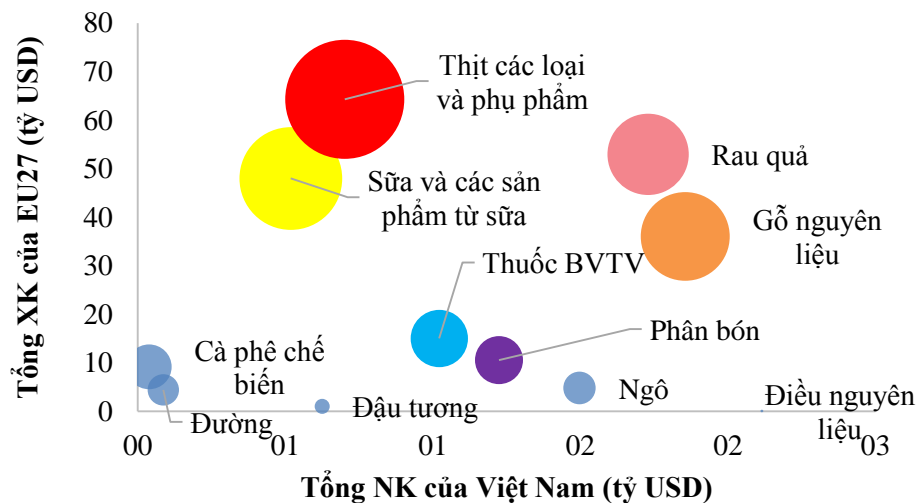
- Gia tăng cạnh tranh với hàng nhập khẩu do hàng rào thuế dần được cắt giảm
- Quy định SPS/TBT, hay quy định về truy suất nguồn gốc của các nước NK ngày càng chặt chẽ và cao hơn khi giảm thuế
- Việt Nam sẽ phải đảm bảo tuân thủ các quy định khác về sở hữu trí tuệ, lao động, minh bạch hóa thông tin...
- Doanh nghiệp tuân thủ các quy định của các nước nhập khẩu không chỉ đảm bảo chất lượng VSATTP ví dụ các tiêu chuẩn về trách nhiệm xã hội, lao động, giới...
- Thách thức trong kiểm soát gian lận thương mại

Tiềm năng NK NLTS từ khu vực

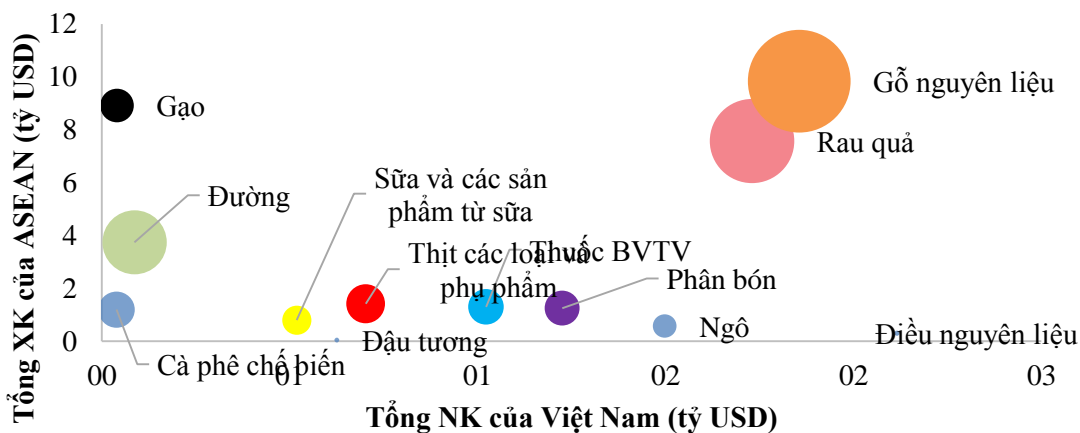
Tiềm năng NK từ CPTPP

Tiềm năng NK từ EU27

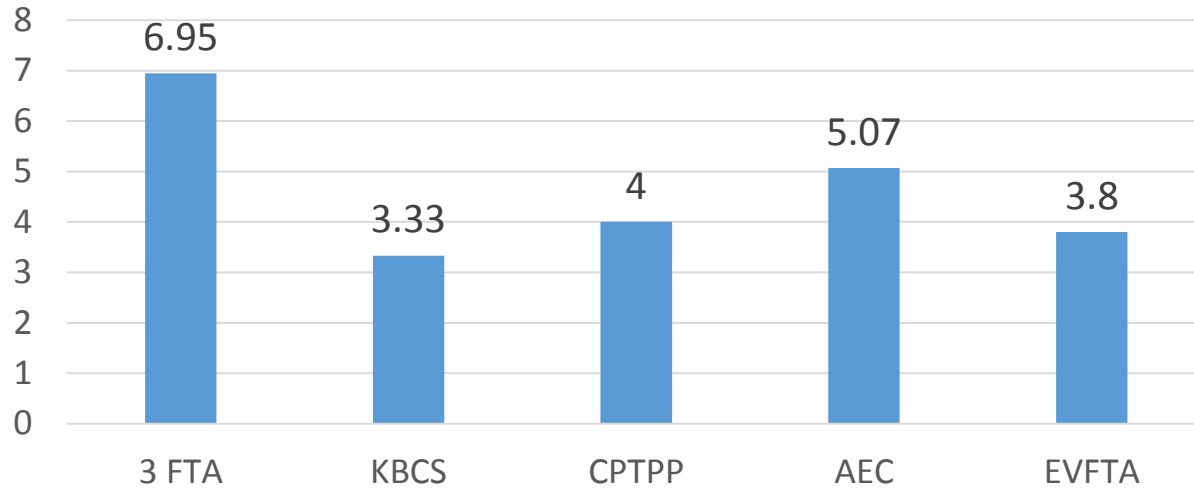

Tiềm năng NK từ ASEAN

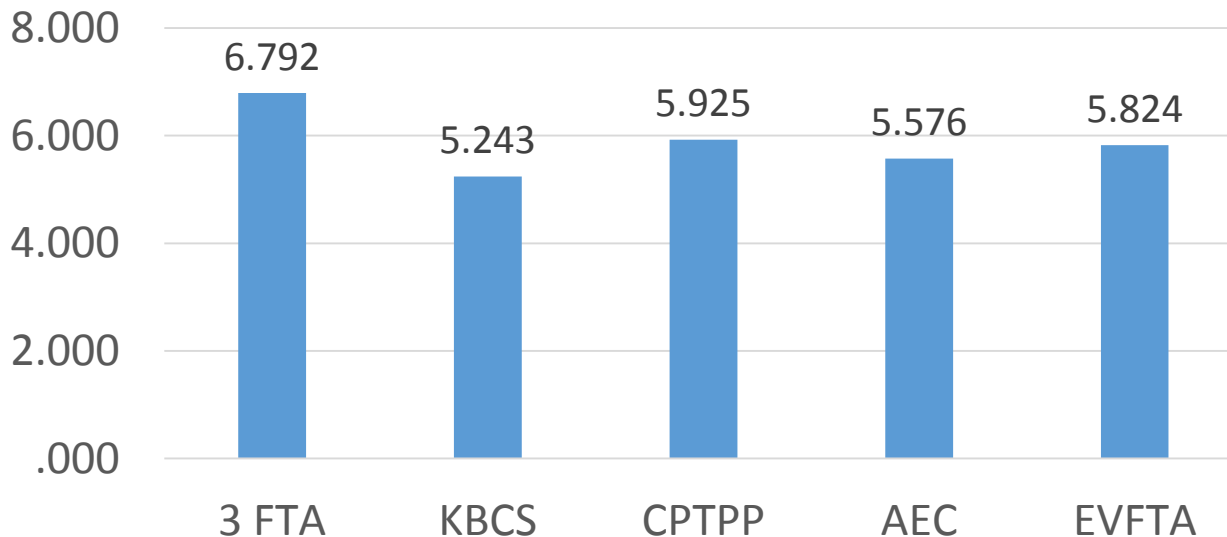

Tác động thực hiện FTAs đến nhập khẩu

Tăng trưởng NK đường hàng năm (%)

Tăng trưởng NK rau quả hàng năm (%)

Nguồn: Ước lượng trên cơ sở các nhóm tương quan với GTAP

Cơ hội và thách thức với một số mặt hàng

	Cơ hội	Thách thức
Gạo	<ul style="list-style-type: none"> - CPTPP và EU không phải là thị trường chính, ASEAN (Indonesia, Philippines) và Trung Quốc là thị trường chính - CPTPP: giảm thuế, EU: mở hạn ngạch → tăng khả năng cạnh tranh với Thái Lan - ASEAN: Ít dư địa thuế - Thị trường tiềm năng: Malaysia, Mexico, EU và Philippine - Vùng ảnh hưởng: ĐBSCL, đặc biệt tỉnh thượng nguồn 	<ul style="list-style-type: none"> - Cạnh tranh Thái Lan, Campuchia, Myanmar - Tiêu chuẩn, chứng nhận chất lượng - Thu nhập thấp, không ổn định → chuyển đổi - BĐKH và nguồn nước sông Mekong
Thủy sản (tôm, cá tra)	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường chính: Nhật, EU, Mexico và ít XK sang ASEAN - CPTPP, EU giảm thuế, Ít dư địa thuế ASEAN - Thị trường tiềm năng: EU, Mexico, Canada, - <i>Vùng ảnh hưởng:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Thủy sản nước ngọt: Thượng nguồn và vùng giữa ĐBSCL • Thủy sản nước mặn: Ven biển ĐBSCL, ven biển miền Trung 	<ul style="list-style-type: none"> - Cạnh tranh Argentina, Ấn Độ, Thái Lan, Bangladesh - Cạnh tranh không lành mạnh (cá tra) - Hàng rào SPS/TBT, truy xuất: mác sinh thái, "an toàn cá heo", - Vấn đề: Thủy sản đánh bắt: thu hẹp do tranh chấp lãnh hải và cạn kiệt tài nguyên, các vùng liên quan là vùng duyên hải miền Trung, miền Nam. - Mỹ tăng hàng rào kỹ thuật, BP chống bán phá giá do xung đột
Rau quả	<ul style="list-style-type: none"> - CPTPP, EU có dư địa thuế thị trường tiềm năng lớn, đang dạng sản phẩm (0-29.8%), ASEAN ít dư địa (thuế thấp 0-5%). - Thị trường chính: Trung Quốc, Nhật, Nga - Thị trường tiềm năng: EU, Mexico, Canada, - Vùng ảnh hưởng: ĐBSH, Miền núi phía Bắc, Đà Lạt, Đông Nam Bộ, ĐBSCL (quả) 	<ul style="list-style-type: none"> - VSATTP: dịch bệnh, dư lượng BVTV,... - Nguồn gốc xuất xứ: Mã vùng trồng - TBT: chứng chỉ Global GAP - Vận chuyển, chế biến và bảo quản - Kiểm dịch thực vật: chiếu xạ, xử lý nước nóng, ...
Café	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường chính: café tươi: Đức, Tây Ban Nha. Café chế biến: Nhật, Trung Quốc. - Dư địa thuế với café hòa tan và cà phê chế biến sâu ở mức tốt - Thu hút FDI vào sản xuất, chế biến café trong nước - Thị trường tiềm năng: EU, CPTPP và ASEAN cao với cà phê chế biến - Vùng ảnh hưởng: Tây Nguyên, Đông Nam Bộ, Bắc Trung Bộ 	<ul style="list-style-type: none"> - Chất lượng café VN thấp - Kỹ thuật canh tác bền vững 4C, UTZ, RA hạn chế - Thị phần chế biến sâu XK chủ yếu DN FDI - Tái canh cà phê chậm - Đầu tư chế biến còn thiếu

	Cơ hội	Thách thức
Điều	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường chính: Trung Quốc, Hà Lan, EU - Thị trường tiềm năng: Mexico (thuế 20% ngay năm đầu CPTPP) và AEC, Trung Quốc, đặc biệt với sản phẩm chế biến sâu - Vùng ảnh hưởng: Đông Nam Bộ (chế biến); Duyên hải Trung bộ (SX) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vấn đề truy xuất nguồn gốc: SD nguyên liệu NK - Các nước XK nguyên liệu đang đầu tư vào chế biến tại chỗ, hạn chế XK - Vấn đề VSATTP: khuẩn E.Coli, tiêu chuẩn - Chất lượng hạt điều thấp, chế biến thô
Tiêu	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường chính: Ấn Độ - Thị trường tiềm năng: Lào, Trung Quốc và Mexico (thuế 20%-về 0% năm đầu CPTPP) - Tăng khả năng cạnh tranh với Brazil. - Vùng ảnh hưởng: Tây Nguyên, Đông Nam Bộ, Phú Quốc 	<ul style="list-style-type: none"> - Vấn đề VSATTP: dư lượng BVTV, diệt nấm, tỷ lệ đạt tiêu chuẩn thấp - Chế biến sâu thấp - Phòng chống dịch bệnh - Kỹ thuật canh tác vững bền, đặc biệt tươi
Gỗ & đồ gỗ nội thất	<ul style="list-style-type: none"> - Dư địa thuế còn nhưng ở mức thấp (0-10%) - Thị trường chính: Nhật, Trung Quốc, Hàn quốc, Anh - Thị trường tiềm năng: Mexico - Vùng ảnh hưởng: MNTD phía Bắc, BTB và NTB, ĐNB (chế biến) 	<ul style="list-style-type: none"> - Khả năng truy xuất nguồn gốc gỗ nguyên liệu và xác minh gỗ hợp pháp - Đóng gói, nhãn mác - DT rừng FSC thấp: 180 nghìn ha rừng. - Vùng nguyên liệu rừng SX ít, NS gỗ thấp - Thách thức khác: gian lận thương mại
Cao su TN	<ul style="list-style-type: none"> - Dư địa thuế hầu như không còn - Thị trường chính: Trung Quốc, Ấn Độ, Đứ - Vùng ảnh hưởng: Đông Nam Bộ, Tây Nguyên, Trung Bộ, miền núi Phía Bắc 	<ul style="list-style-type: none"> - Cung vượt cầu, giá thấp - Năng lực chế biến yếu - TM phụ thuộc vào TQ, bán qua trung gian.

Cơ hội và thách thức đối với các sản phẩm NK

Ngành	Cơ hội	Thách thức
Thịt trâu bò	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính hiện nay: Úc, NZ - Còn dư địa thuế: Úc, NZL, Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 5-30% về 0%, 3-4 năm → tăng NK với giá cạnh tranh hơn, đa dạng hóa sản phẩm tiêu dùng và chế biến 	<ul style="list-style-type: none"> - Tăng nhập khẩu → tăng cạnh tranh với SX trong nước - Kiểm soát chất lượng, nhãn mác và NGXX yếu - NK sản phẩm chế biến sâu tăng
Sữa	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính hiện nay: Úc, New Zealan - Còn dư địa thuế: Úc, NZL Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 0-20% về 0%, 5-6 năm. Riêng với thị trường Úc, NZL, mặt hàng sữa bột (chất béo > 1.5%) thuế đã về 0 → thuận lợi cho các nhà NK và người tiêu dùng 	<ul style="list-style-type: none"> - Kiểm soát chất lượng, xuất xứ, nhãn mác, hạn sử dụng - Cạnh tranh với SX trong nước
Thịt lợn	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Canada, EU (Tây Ban Nha, Đan Mạch, ...) - Còn dư địa thuế cho Úc, NZL: 7% về 0% vào 2020. Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 15-27% về 0%, 10 năm → giá rẻ, phục vụ chế biến và tiêu dùng tập thể - Tăng XK sang Trung Quốc do xung đột Mỹ - Trung 	<ul style="list-style-type: none"> - Cạnh tranh với SX trong nước - Kiểm soát chất lượng, xuất xứ và dịch bệnh yếu - Tăng nguy cơ NK thịt lợn đông lạnh và nội tạng trắng từ Mỹ (do xung đột TM)
Thịt gia cầm	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Mỹ - Còn dư địa thuế CPTPP và EU: 0-40% về 0% sau 13-14 năm. 	
TĂCN	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Đan Mạch (đậu tương) - Còn dư địa thuế (ngô, đậu tương): Úc, NZL, Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 0-10% về 0% sau 3-8 năm 	<ul style="list-style-type: none"> - Cơ hội NK đầu vào
Thuốc trừ sâu	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Nhật, Đức, Anh, Pháp - Còn dư địa thuế: Úc, NZL, Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 0-6.5% về 0% ngay → Cơ hội thấp, tăng NK phục vụ SX 	<ul style="list-style-type: none"> - Lạm dụng đầu vào → dư lượng trên nông sản XK - Tăng cạnh tranh với DN trong nước - Kiểm soát NK yếu kém
Phân bón	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Bỉ, Đức, Hà Lan - Còn dư địa thuế cho Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 0-6% về 0% ngay → cơ hội thấp 	
Máy NN	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Hà Lan, Đức, Ý - Còn dư địa thuế: Úc, NZL, Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 0-20% về 0% sau 4-6 năm → NK công nghệ máy móc hiện đại 	<ul style="list-style-type: none"> - Cạnh tranh với sản xuất trong nước - Chú ý nhập khẩu công nghệ lạc hậu
Rau quả	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Úc, EU - Còn dư địa thuế cho Úc, NZL, Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, Hoa Kỳ, EU: 5-20%, cắt giảm về 0 sau 3-5 năm. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cạnh tranh với SX trong nước - Tăng NK từ Mỹ do xung đột
Gỗ nguyên liệu	<ul style="list-style-type: none"> - Thị trường NK chính: Malaysia, NZL - Còn dư địa thuế (ít): Úc, NZL, Nhật, Chile, Canada, Mexico, Peru, EU: 0-20% về 0% 	<ul style="list-style-type: none"> - Tăng nguồn nguyên liệu cho

ĐỊNH HƯỚNG

NỘI DUNG

Phát triển thị trường

- Đẩy mạnh chế biến: rau quả, thủy sản, gỗ sản phẩm gỗ
- Xây dựng chuỗi phân phối ra nước ngoài, xây dựng thương hiệu
- Mở cửa thị trường và thúc đẩy XK:
 - ✓ Rau quả: NZ, Úc, Canada, Nhật Bản, EU
 - ✓ Cao su: Malaysia
 - ✓ Gạo: Malaysia, Mexico
 - ✓ Tôm, cá tra: EU, Nhật Bản, Mexico
 - ✓ Gỗ và SP gỗ

Phát triển và quản lý sản xuất

- Tăng quy mô, nâng cao năng lực cạnh tranh của gia trại, trang trại
- Sản xuất theo chuỗi giá trị, kiểm soát chặt chẽ sử dụng hóa chất trong sản xuất
- Quản lý chất lượng theo chuỗi, nguồn gốc xuất xứ, mã vùng SX, chỉ dẫn địa lý, chứng chỉ bền vững (VD rừng)

Ứng phó với đầu tư

- Thu hút FDI (công nghệ cao, đầu vào cơ bản, giống, CN hỗ trợ...)
- Nâng cao năng lực cạnh tranh DN trong nước
- Hỗ trợ phát triển các chuỗi phân phối trong nước
- Thúc đẩy DN Việt Nam đầu tư sang các nước trong khối

Tiêu chuẩn chất lượng

- Hòa hòa quy định phù hợp với tiêu chuẩn quốc tế
- Thiết lập hệ thống các cơ sở KH để XD và phản biện các biện pháp các nước áp dụng

ĐỊNH HƯỚNG

NỘI DUNG

Phòng vệ thương mại

- Xây dựng các biện pháp phòng ngự thương mại cho phép nhằm tạo điều kiện cho các ngành hàng lợi thế yếu và vừa chuyển đổi hiệu quả
- Nghiên cứu bài học kinh nghiệm, xây dựng CL phòng vệ TM cho VN

Thông tin thị trường

- Thường xuyên nghiên cứu thị trường để cung cấp các thông tin cho định hướng xuất khẩu
- Nghiên cứu mở rộng ra các thị trường tiềm năng khác

Nâng cao năng lực hội nhập

- Phổ biến kiến thức cho các nhà quản lý, SX KD NLTS
- Cập nhật các thông tin yêu cầu về VSATTP và yêu cầu khác từ các nhà NK
- Nâng cao năng lực trong đàm phán,, mở cửa thị trường
- Nâng cao vai trò, năng lực HH ngành hàng, tổ chức tư vấn cho DN
- Đào tạo nông dân chuyên nghiệp, doanh nghiệp toàn cầu

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN!